Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Lausunto sosiaali- ja terveysvaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (HE 245/2020 vp)

Yleisiä havaintoja

Vantaan kaupunki pitää kannatettavana, että tartuntatautilakia uudistetaan siten, että kaikissa pandemiatilanteissa ei jouduta turvautumaan valmiuslain käyttöönottoon.

Esitetyt muutokset ovat pitkälti perusteltuja, jotta saadaan käytettävissä oleviin torjuntakeinoihin uusia vaihtoehtoja ja jotta saadaan määräysten noudattaminen myös sanktioiden piiriin.

Huomiota kiinnittää kuitenkin se, että eri torjuntakeinoista päättää kovin moni eri viranomainen. Kuntien, kuntien tartuntatautilääkärien ja aluehallintovirastojen lisäksi päätösvaltaa on valtioneuvostolla sekä liikenne- ja viestintävirastolla. Samoin valvontavalta on hajautettu. Tämä voi vaikeuttaa yhtenäisen torjuntapolitiikan harjoittamista.

Yksittäisiä havaintoja lain eri pykälistä

Vantaan kaupungin huolena Suomen suurimman lentoaseman kotikaupunkina on, että valtio kieltäytyy ainakin osittain osallistumasta Helsinki – Vantaan lentoaseman suoritettavien toimenpiteiden kustannuksiin. Ehdotetun 79 a §:n nojalla Valtion korvaukseen kunnille ja kuntayhtymille sellaisista merkittävistä kustannuksista, joita niille aiheutuu 9 a §:n mukaisesta päätöksestä sekä niiden yksityisille palveluntuottajille 9 a §:n mukaisen päätöksen johdosta suorittamista korvauksista, sovelletaan terveydenhuoltolain 38 §:n 2 momenttia.

Terveydenhuoltolain 38 §:n 2 momentin mukaan valtio voi osallistua terveydenhuollossa tarvittavan valmiuden ylläpitämiseen ja erityistilanteiden hoitamiseen rahoittamalla sellaista toimintaa, jonka korvaaminen valtion varoista on erityisestä syystä tarkoituksenmukaista.

Valtiolla ei siten ole velvollisuutta korvata kustannuksia kokonaisuudessaan, vaikka koronan torjuntatoimenpiteen Helsinki - Vantaan lentoasemalla tulevat koko Suomen hyväksi.

Vantaan kaupunki
Toimiala

Osoite
Postinumero
Etunimi.sukunimi@vantaa.fi
www.vantaa.fi

Puhelin 09 1234 1234
Matkapuhelin 040 123 1234

Ehdotetussa 9 a §:ssa säädettäisiin aluehallintovirastojen ja sosiaali- ja terveysministeriön toimivaltuuksista tehdä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäjiä tai järjestämisvastuullisille palveluja tuottavia tahoja velvoittavia päätöksiä koronaepidemian vallitessa. Uudellamaalla ja pääkaupunkiseudulla tulisi kuitenkin varmistaa, että alueen aluehallintoviranomaisilla on pykälän toimeenpanossa tarvittava osaaminen ja resurssit sekä se, että ehdotetuilla toimenpiteillä saadaan aikaan haluttuja vaikutuksia. Ehdotus on perusteltu tilanteessa, jossa epidemia laajenisi voimakkaasti, mutta toimivaltasuhteiden muutos kriittisessä tilannekuvassa ei olisi tarkoituksenmukainen toimenpide. Näiden toimenpiteiden soveltaminen pääkaupunkiseudulla saattaisi vaarantaa alueen sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisjohtamisen ja heikentää järjestelmän kokonaistoimintakyvykkyyttä.

Pykälien 58 d ja 58 g osalta riskinä on, kun kaikki kunnat päättävät asiasta itsenäisesti, että ainakin pääkaupunkiseudulla tulee toisistaan eriäviä päätöksiä. Aluehallintoviraston alueellisten päätösten merkitys korostuu, jotta elinkeinonharjoittajat eivät joudu epätasa-arvoiseen asemaan. Pykälissä on kovin tarkasti pyritty säätämään, missä tilanteissa asiakas- ja oleskelutiloja voidaan sulkea. Ehkä laajemman harkintavallan jättäminen kunnille ja aluehallintovirastolle olisi perusteltua, jotta voidaan aina arvioida tapauskohtaisesti järkevimmät toimenpiteet.

On perusteltua saada henkilöliikennettä koskevia säännöksiä, joiden nojalla voidaan antaa velvoittavia määräyksiä kuten maskipakko, pelkän maskisuosituksen sijaan.

On hyvä kirjata lakiin mahdollisuus karanteeniin ja eristämiseen ulkopuolelta lukittavassa tilassa esim. muistisairaiden kohdalla. Olisi myös perusteltua täsmentää lakiin, onko oven lukitseminen mahdollista myös tilanteissa, joissa henkilö maksaa vuokraa asunnostaan ympärivuorokautisessa asumisyksikössä.

Samoin on perusteltua kirjoittaa lakiin yhteydenpito-oikeudesta läheisiin karanteenin ja eristämisen aikana.

Valvontavelvollisuus ja tarkastusten tekeminen aiheuttaa hallinnollisia lisätehtäviä kunnille. Riskinä on, että torjuntasuunnitelmien arviointi ja tarkastukset ohjataan kunnissa tartuntatautivastaaville, jotka jo nyt ovat ylityöllistettyjä. Määräyksiä ja pakkokeinoja koskevan pykälän mukaan ottaminen lakiin on perusteltua, jotta annetuista määräyksistä voi seurata sanktioita kuten uhkasakon määrääminen tai poliisin virka-avun käyttäminen yleisötilaisuuden tai kielletyn toiminnon keskeyttämiseksi.

Kunnille on tärkeää saada oikeus pyytää virka-apua tullilta ja rajavartiolaitokselta. Tullin virka-apu mahdollistaisi jatkossa koronakoirien käytön tullin työkaluna, jos ne osoittautuvat tutkimuksissa luotettaviksi. Rajavartiolaitoksen virka-apua tarvitaan akuutisti, kun Iso-Britanniasta tulevat matkusta pitäisi saattaa erityistoimenpiteiden piiriin. Rajavartijoilla tulisi olla mahdollisuus kysyä matkailijan henkilötiedot, oleskelupaikkakunta ja puhelinnumero ja toimittaa tiedot tartuntataudeista vastaavalle lääkärille.

12.1.2021

VANTAAN KAUPUNKI

Timo Aronkytö
apulaiskaupunginjohtaja

Sari-Anna Pennanen
kaupunginlakimies

Vantaan kaupunki
Toimiala

Osoite
Postinumero
Etunimi.sukunimi@vantaa.fi
www.vantaa.fi

Puhelin 09 1234 1234
Matkapuhelin 040 123 1234